

EREĞLİ (KONYA) İLÇESİNDE MEYVECİLİK (Fruit Growing in Ereğli (Konya) District)

Dr. Tahsin TAPUR

Selçuk Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Coğrafya Anabilim
Dalı: ttapur@hotmail.com

Yrd. Doç. Dr. Recep BOZYİĞİT

Selçuk Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Coğrafya Anabilim
Dalı: rbozyigit@selcuk.edu.tr

ÖZET

Araştırma Sahası, İç Anadolu Bölgesi'nin güneydoğusunda yer alır. Ereğli ilçesidir. Bu çalışmanın amacı, Ereğli'de meyveciliğin dağılımını, üretimini ve gelişimini ortaya koymaktır. Araştırmanın ilk aşamasında konu ile ilgili literatür incelenmiştir. Daha sonra çeşitli tarihlerde (Eylül 2008 ve Temmuz 2009) arazi incelemeleri yapılmıştır. Saha çalışması ile elde edilen bilgiler, literatür ve SWOT/GZFT analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir.

Çalışma alanında meyveciliğin gelişmesi üzerinde fiziki ve beşeri coğrafya şartları etkili olmuştur. Ereğli meyve üretimi ile Konya İli ve Türkiye'de önemli bir yere sahiptir. Böylece Ereğli ekonomisinde meyveciliğin önemli bir payı bulunmaktadır. Meyvecilikte birim alandan daha fazla ürün almak için teknolojinin bütün yenilikleri uygulanmaktadır. Bu konuda modern meyvecilik dediğimiz bodur meyvecilik ilçe genelinde yaygınlaştırılmıştır. Ereğli ilçesinde toplam meyve veren ağaç sayısı 2008 yılı itibarıyla 1.633.405 olarak belirlenmiştir. Beyaz kiraz Ereğli ile özdeşleşmiş ve Ereğli beyaz kirazın başkenti olarak tanınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Konya, Ereğli, meyvecilik, beyaz kiraz, elma.

ABSTRACT

The research area takes place in southern-east of Central Anatolia. It is Ereğli District. The aim of this study is to put forward dispersion, production and development of fruit growing. Literature about the subject has been investigated in the first step of the research. Later, in various dates (September 2008 and July 2009) area analysis have been performed. The data gained by the field research has been appreciated with literature studies and SWOT/GZFT analysis method.

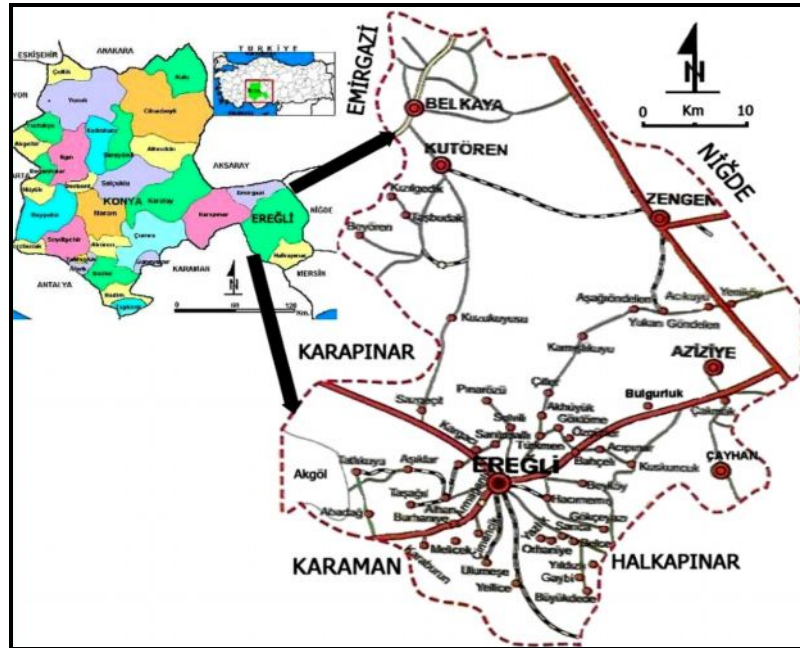
Physical and human geography terms have been effectual on the development of fruit growing in the research area. Ereğli has a significant

place in aspect of fruit growing in Konya city and Turkey. Therefore, fruit growing has important share in economy of Ereğli. In order to gain more crops in the unit area of fruit growing, all the innovations of technology are being used. Modern fruit growing namely dwarf fruit growing became widespread in the district-wide. The total number of trees bearing fruit in Ereğli district has been determined as 1.633.405 by the year 2008. White cherry is identified with Ereğli and Ereğli is known as the capital of white cherry.

Key Words: Konya, Ereğli, fruit growing, white cherry, apple.

1.GİRİŞ

Ereğli, İç Anadolu Bölgesi'nin güneydoğusunda Konya iline bağlı bir ilçedir. 37-38 kuzey enlemleri ile 35.5-34.5 doğu boylamları arasında kalan ilçe, 2.260 km² lik yüz ölçüme sahiptir. İlçe sınırlarını; doğuda, Niğde (Ulukışla); Kuzeybatıda, Emirgazi; Batıda, Karaman (Ayrancı) ve Karapınar; Güneyde, Halkapınar çevrelemektedir (Şekil: 1). Denizden yüksekliği 1054 m olan ilçe, Konya iline 147 km. uzaklıktadır.

Şekil: 1- Ereğli İlçesi'nin Lokasyon Haritası

EREĞLİ (KONYA) İLÇESİNDE MEYVECİLİK

Ereğli ilçesinde meyvecilik konulu bu çalışmasının amacı, fiziki ve beşeri coğrafya şartlarının meyveciliğe etkileri, meyveciliğin yerleşim ve yıllara göre dağılımı ile Konya ili ve Türkiye meyveciliğine etkilerini ortaya koymaktır. Araştırmanın ilk aşamasında konu ile ilgili çalışmalar ve literatür incelenmiştir. Daha sonra çeşitli tarihlerde (Eylül 2008 ve Temmuz 2009) arazi incelemeleri (meyve yetiştiren köyler, ilçe merkezi ve ilgili kurumlar gibi) yapılmıştır. Ereğli’de Meyvecilik konusu; saha çalışması ile elde edilen bilgiler, çeşitli literatür çalışmaları (makale, rapor, harita gibi), fotoğraf ve tablolarla desteklenerek coğrafyanın temel prensiplerine uygun olarak hazırlanmıştır.

Ereğli’de meyvecilik konusunda çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Ancak daha çok toprak, bitki ve bunların yetiştirilme şartları ile ilgili genel çalışmalar bulunmakta olup, bilimsel çalışmalar azdır. Önemli meyve potansiyeline sahip Ereğli ilçesinde gerek kamu, gerekse diğer kuruluşların bu konuda halka gerekli bilimsel destek vermesi gerekir.

2.EREĞLİ İLÇESİNİN FİZİKİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

Jeolojik ve Jeomorfolojik Özellikleri: Ereğli ve çevresini oluşturan jeomorfolojik unsurlar ilçenin güneyindeki Bolkar Dağları, ova tabanı ve kuzeyindeki volkanik kütleler oluşturmaktadır.

İlçenin güneyinde Toroslar’ın birer uzantısı olan Bolkar Dağları yer almaktadır. Permokarbonifer yaşlı kristalize kalkerlerden teşekkül etmiş bu dağlık saha ile Ereğli ovası arasında akarsularla parçalanmış plato sahası yer alır (Demirtaşlı, 1986:80). Ereğli Ovası ise Pleistosen Konya Gölü’nün tabanında biriken malzemelerden oluşan alüvyonlardan meydana gelir. Akarsuların ovaya ulaştıkları yerlerde yer yer birikinti koni ve yelpazelerine de rastlanmaktadır. Bu birikinti alanları Ereğli’de su taşıyan formasyonlardan oluştuğu veya akarsu kenarlarında olduğu için meyvecilik için elverişli şartlar oluşturur. Ereğli ilçesinin kuzey batısında yer alan Karacadağ volkanik kütlesi yer alır. Andezit ve bazaltik lavlarla örtülmüş olan Karapınar-Ereğli arasında münferit küçük volkanik şekiller de teşekkül etmiştir (Akkuş vd 2001)

İklim Özellikleri: Araştırma sahasında iklim özelliklerini güneşlenme süresi, güneş ışınlarının geliş açısı, karasallık, yükselti ve yer şekilleri gibi faktörler şekillendirmektedir. Sahadaki iklim şartlarının

belirlenmesi için 1975-2007 yılları arasındaki Ereğli Meteoroloji İstasyonu rasat verileri kullanılmıştır.

1975-2007 yılları arası 33 yıllık verilere göre; Ereğli'nin ortalama sıcaklığı, 11.7 °C'dir. Yıllık ortalama sıcaklığın en yüksek olduğu ay 23.5 °C ile Temmuz ayı iken, yılın en düşük sıcaklığının yaşandığı ay 0.0 °C ile Ocak'tır (Tablo: 1) Ereğli'de tarım ve meyvecilik üzerinde etkili olan don olaylı günlerin sayısı ise 101.9 gündür. Don olaylı günler, Ekim ayından itibaren başlar ve Nisan sonuna kadar devam eder.

Tablo 1- Ereğli'de Yıllık Ortalama Sıcaklık (°C) ve Yağış (mm) Dağılımı													
	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıl.
Sıcaklık	0.0	1.3	6.0	11.6	16.1	20.3	23.5	22.8	18.2	12.5	6.2	1.7	11.7
Yağış	30.4	25.9	29.6	44.9	37.9	22.9	5.6	4.8	6.8	23.0	29.7	34.3	295.8
Kaynak: DMİGM Ereğli İstasyonu Rasat Verileri (1975-2007).													

Ereğli'de ortalama yıllık bağıl nem değeri % 62'dir. Nem oranının en fazla olduğu ay % 75 ile Aralıktır. En az olduğu ay % 49 ile Temmuzdur. Ereğli yağış rejimine göre yarı kurak bir iklime sahiptir. 33 yıllık verilere göre; ortalama yıllık toplam yağış tutarı 295.8 mm'dir. Ortalama yağışın en fazla olduğu ay 44.9 mm ile Nisan ayıdır. En az yağış alan ay ise 4.8 mm ile Ağustos ayıdır (Tablo:1). Yağışın %38'i (112.4 mm) İlkbahar mevsiminde, %31'i (90.6 mm) Kış mevsiminde, %20'i (59.5 mm) Sonbahar mevsiminde, %11'i (33.3 mm) Yaz mevsiminde gerçekleşmektedir. Yağışın dağılımına göre Ereğli'nin step iklim bölgelerinde görülen bir alan olduğunu söyleyebiliriz. Bu durum Ereğli'nin bitki yetişme döneminde su ihtiyacı olan bir bölgedir. Yaz mevsiminde bitkilerin su ihtiyacı büyük ölçüde yeraltı suyu ve barajlardan temin edilmektedir.

Thornthwaite'in iklim sınıflandırmasında Ereğli yarı kurak, mikrotermal, su fazlası olmayan ya da çok az olan ve deniz etkisinde olan bir iklim tipinde iken, De Martonne'un göre de saha orta kuşak geçiş iklimi içinde yer alan yarı kurak iklimlere girer (İnan, 1988). İklim elemanları ve iklim tipi formüllerine göre: Ereğli ve çevresinde yazları sıcak ve kurak, kışları soğuk ve yağışlı, en yağışlı mevsimin ilkbahar olduğu step iklim şartları görülür

Hidrografya Özellikleri: Çalışma alanında hidrolojik unsurları akarsular, kaynaklar, bataklıklar ve göller oluşturmaktadır. Akarsular

EREĞLİ (KONYA) İLÇESİNDE MEYVECİLİK

güneydeki dağlık ve plato sahasından kaynaklarını alan mevsimlik dere ve çaylardır. Bu mevsimlik dere ve çaylar yükseltinin azaldığı ovaya doğru akarak Akgöl'de toplanmaktadır.

İvriz Çayı: Ereğli güneyinde İvriz Köyü dolaylarında Paleozoik mermerleri içinde oluşan bir fay hattından çıkan kaynaklardan doğar. Kuzeye doğru akarak Halkapınar dolaylarında Zanapa suyu ile birleşir. Yağış alanı 41 km² dir. İvriz Barajı yapılmadan önce sularını Akgöl'e boşaltan İvriz Çayı barajın yapılması ile Akgöl ile bağlantısı kesilmiştir.

Zanapa Suyu: Bir adı da Deli Muhtar deresi olan su, Paleozoik mermerlerden çıkan ve yukarı kesimlerde küçük debili kaynak sularını alır. Drenaj alanı 233 km², ortalama debisi 1.159 m³/sn dir (DSİ, 1978).

Akhüyük Kaynakları: Ereğli kuzeyinde Akhüyük Köyü'nde bulunur. Bir fay hattından çıkan ve bünyesinde çeşitli maddeler ihtiva eden kaynak suyu beş ayrı noktadan çıkmaktadır. Kaynak suyunun sıcaklığı 25 °C olup, kaynak çevresinde traverten tabakaları bulunmaktadır (Selçuk Biricik, 1978).

İvriz Kaynağı: İvriz Çayı'nı besleyen kaynak, Paleozoik mermerlerinden çıkmaktadır. Karstik kökenli kaynağın ortalama debisi 5644 lt/sn dir. Kaynak suyu İvriz Barajında depolanmaktadır.

Akgöl: Ereğli ilçe merkezinin batısında teşekkül etmiş bir göldür. Konya-Ereğli ovasını kaplayan Eski Konya Gölü Kuaterner esnasında kademeli olarak çekilmiş ve alçak noktada bulunan Akgöl, Eski Konya Gölü'nün bakiyesi olarak günümüze kadar gelmiştir. Gölü besleyen en önemli unsur olan İvriz Çayı ve Zanapa Çayları üzerine yapılan İvriz Barajı Akgöl'ün su seviyesi üzerinde olumsuz etki yapmıştır. Ancak günümüzde akarsulardan gelen suyun son derece azalması, aşırı buharlaşma, yeraltı su seviyesinin ve kuraklık Akgöl'ün göl olma özelliğini kaybetmesine yol açmıştır.

Toprak Özellikleri: Ereğli ilçesi ve çevresinde, eski göl tabanı olan yerlerde alüvyal topraklar geniş yer kaplar. Alüvyal topraklar Kuaterner yaşlı alüvyonlar üzerinde meydana gelmiş genç topraklar olup tarım potansiyeli açısından oldukça verimli topraklardır. Ereğli'de alüvyal topraklar üzerinde meyvecilik, sulu ziraat, kuru ziraat yapılmaktadır. Ereğli ovası ile dağlık sahalar arasındaki eğimli sahalarda

kolüvyal topraklar yaygındır. Tatlıkuyu, Adabağ, Sazgeçit, Çiller ve Kamışlıkuyu çevresinde tuzlu-alkali topraklar görülür.

Ereğli doğusunda Çayhan, Karaburun, Melicek, Kuzukuyu çevresindeki engebeli alanlarda kahverengi topraklar geniş yer kaplar ve üzerinde kuru tarım ile su bulunan yerlerde meyvecilik yapılmaktadır. Karacadağ'ın güneydoğu kesimlerinden Ereğli ilçesine doğru uzanan alanlarda ana maddesi andezit ve bazalt gibi volkanik alanlarda kireçsiz kahverengi topraklar bulunur ve daha çok mera alanı olarak kullanılır. Ereğli güneyindeki dağlık ve tepelik alanlarda kireçsiz kahverengi orman toprakları geniş yer kapladığından orman ve mera alanı olarak kullanılır. Yer yer kuru tarım alanı olarak da kullanılır. Ereğli ve çevresindeki topraklarda erozyon, toprak sağlığı, drenaj, tuzluluk ve alkalilik önemli problemlerdir (Konya İli Arazi Varlığı, 1992).

Bitki Örtüsü: İnceleme alanı flora bakımından İran-Turan Fitocoğrafya bölgesine dahildir. Burada kısa boylu ot, çalı ve ağaç formasyonları yaygındır. Ereğli ve çevresinde yıllık yağış ortalamalarının düşüklüğü (300 mm'nin altında) cılız ve zayıf, derin köklere sahip olmayan, seyrek ot formasyonuna ait türler yaygındır. Bu türler arasında; sütleğen (*Euphorbia sp.*), sığırkuyruğu (*Verbascum*), çoban yastığı (*Acantholimon*), geven (*Astragalus*), menekşe (*Viola*), gelincik (*Papaver laevigatum*), üzerlik (*Peganum harmala*), kekik (*Thymus*) ve yavşan (*Artemisia*) yayılış gösterir. Akgöl çevresindeki bataklık sahalarda çorakçıl bitkilerden saz ve kamış türleri yetişmektedir. Dağlık sahalarda ise karaçam (*Pinus nigra*), katran ardıcı (*Juniperus oxycedrus*), tüylü meşe (*Quercus pubescens*), menengiç (*Pistacia palestina*) gibi ağaç türlerinden oluşan orman ve fundalıklar yer alır (Akkuş vd 2001).

3. EREĞLİ İLÇESİNİN BEŞERİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

Tarih boyunca Hitit, Asur, Kimmer, Frig, Lidya, Pers, İskender İmparatorluğu, Roma İmparatorluğu ve Bizans idaresinde kalan Ereğli, 9 asırda Bizans ile Abbasiler arasındaki mücadeleye sahne oldu. Anadolu Selçukluları zamanında Türklerin idaresine giren Ereğli, Fatih Sultan Mehmet devrinde Osmanlı topraklarına katıldı. Bağdat demiryolunun ilçeden geçmesi ile Ereğli'nin önemi daha da arttı. Osmanlı döneminde Konya Vilayetine bağlı bir kaza merkezi olan Ereğli, Konya'nın en büyük ilçelerinden birisidir (Gürbudak, 1993: 24). Ereğli ilçesinde merkez ilçeden başka 6 belde belediyesi 44 köyü ve 36 mahallesi bulunmaktadır.

EREĞLİ (KONYA) İLÇESİNDE MEYVECİLİK

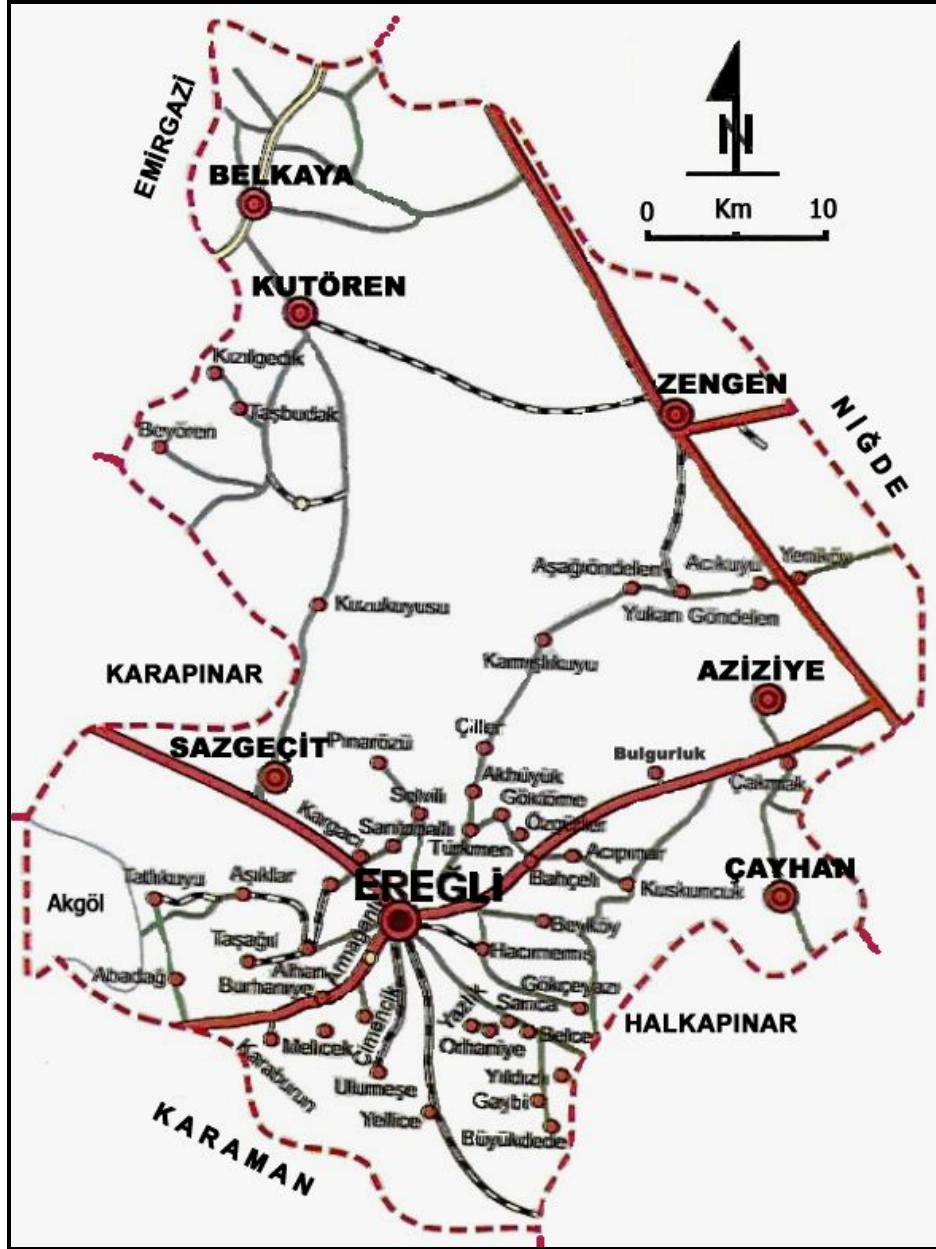
İlçe halkının yarısından fazlası geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlamaktadır. İvriz Barajı, Ereğli’de hem tarım alanlarını sulamakta ve içme suyu ihtiyacını da karşılamaktadır.

Ereğli’de bugün biri kamuya, 89’u özel sektöre ait olmak üzere toplam 90 orta ve büyük ölçekli sanayi tesisi mevcuttur. Bu tesislerin 26’sı Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet göstermektedir. Ereğli Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı 1694 tüccar vardır. Ereğli’de Albayrak Tekstil Fabrikası, Ereğli Şeker Fabrikası, ERSU Ereğli Meyve ve Gıda Sanayii A.Ş. başta olmak üzere süt, un, yem, gıda paketlenme, PVC ve ahşap doğram alanlarında faaliyet gösteren büyüklü küçüklü çok sayıda sanayi kuruluşu vardır (Ereğli Ticaret Odası, 2009).

Ereğli Konya ilinde önemli nüfusa sahip ilçelerden birisidir. 2008 yılı adrese dayalı nüfus tespitine göre; Ereğli’de toplam 135.161 nüfus bulunmaktadır. Bu nüfusun 93.161’i ilçe merkezinde, 42.000’i köy ve kasabalarda yaşamaktadır. Ereğli’de çalışan nüfusun % 64’ü tarım sektöründe, % 36 diğer sektörlerde istihdam edilmektedir.

Ereğli ilçesinin 226.000 hektarlık arazinin 125.865 hektarı tarım arazisi, 28.000 hektarı çayır mera, 4.050 hektarı ormanlık alan ve 68.085 hektarı da ürün getirmeyen alandır. Tarım arazisinin de 57.528 hektarını tarla, 4.547 hektarını meyve bahçesi, 4.916 hektarını sebze alanı, 300 hektarlık kısmını da bağ alanı oluşturmaktadır (Tablo: 2).

Arazi Cinsi	Alanı (ha.)		Payı (%)
	Alan	%	
Kültür Alanı			56
<i>Tarla Arazisi</i>	57.528	45	
<i>Nadas Alanı</i>	58.574	46	
<i>Sebze Alanı</i>	4.916	4	
<i>Meyve Alanı</i>	4.547	4	
<i>Bağ Alanı</i>	300	1	
Toplam Kültür Alanı	125.865		
Çayır Mer'a Alanı	28.000		12
Orman ve Çalılık Alan	4.050		2
Ürün Getirmeyen Alan	68.085		30
Genel Toplam	226.000		100

Şekil: 2- Ereğli İlçesi'nin Yerleşim Birimleri Haritası

EREĞLİ (KONYA) İLÇESİNDE MEYVECİLİK

Ereğli’de 2008 yılı itibariyle bitkisel üretimde başta tarla tarımı (128.274 ton) olmak üzere baklagiller (5.351 ton), sanayi bitkileri (105.414 ton), sebzeçilik (236.177 ton) ve yem bitkileri (289.485 ton) üretimi yapılmaktadır. İlçede coğrafi şartların uygunluğu (eğim az) nedeniyle ziraata ayrılan topraklar çok fazla parçalı ve dağınık değildir. Arazinin bu özelliği makineli tarıma imkân vermektedir ve zirai faaliyetlerin modern yöntemlerle yapılmasını sağlamaktadır. Ayrıca ilçe merkezinde ve köylerde bulunan sulama kooperatifleri (27 adet) ve tarımsal kalkınma kooperatifleri (15 adet) tarımın gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Ancak Ereğli’deki topraklar miras yoluyla giderek parçalanması, üretimin azalmasına ve verimin düşmesine neden olmaya başlamıştır. Son yıllarda tarımsal maliyetteki artışlar üreticilerin tarla ziraatından vazgeçerek meyve bahçelerine yönelmesine (özellikle bodur elma ve beyaz kiraz yetiştiriciliği) yol açmıştır.

Ereğli’de tarım içinde değerlendirilebilecek önemli derecede hayvan varlığı da bulunmaktadır. 2008 yılı Türkiye İstatistik Kurumu hayvansal üretim verilerine göre; ilçede toplam hayvan varlığı 326.760’dır. Bu hayvan sayısının 12.165’i koyun, 6.275’i keçi, 31.582’i büyükbaş, 154.000 kanatlı (tavuk, ördek, hindi ve kaz), 6.950 arı kovana ve geri kalanı ise diğer hayvanlardır.

Sulama Durumu: Ereğli’deki 108.096 hektarlık tarım arazisinin 37.450 hektarı sulanmakta 70.450 hektarı ise kuru tarım olarak değerlendirilir. Sulama suyu temini daha çok Ereğli’nin güneydoğusunda bulunan İvriz Barajı’ndan sağlanmaktadır. Baraj suyunun sevk ve idaresi üç Sulama Birliği tarafından yapılır. Ayrıca kasaba ve köylerinde kurulan sulama kooperatifleri ile özel şahıslar tarafından da açılan sulama kuyuları bulunur. Sulama sistemleri daha çok geleneksel salma sulama ile yapılırken son yıllarda yağmurlama ve damlama sulama sistemi de yaygınlaşmaya başlamıştır (Foto: 1).

İlçe Tarım Müdürlüğü verilerine göre Ereğli İvriz Sulaması içerisinde 4 adet ünite bulunmaktadır.

1-Sağ sahil ünitesi: İşletme-bakım onarımı 1995 yılında kurulan İvriz Sağ Sahil Sulama Birliğine devredilmiştir. Sulama alanı 21.116 ha.dır. Bu üniteyi takviye amaçlı DSİ tarafından 48 kuyu açılmıştır.

2-Sol sahil ünitesi: İşletme bakım onarımı 1995 yılında kurulan İvriz Sol Sahil ve Yıldızlı Sulama Birliğine devredilmiştir. Sulama alanı 11.293 ha.dır. Bu üniteyi takviye amaçlı DSİ tarafından 7 yer altı su kuyusu açılmıştır.

3- Yıldızlı Ünitesi: İşletme bakım onarım 1995 yılında kurulan İvriz Sol Sahil ve Yıldızlı Sulama Birliğine teslim edilmiştir. Sulama alanı 643 ha.dır.

4- Akhüyük-Çiller Ünitesi: İşletme bakım onarımı 1995 yılında kurulan İvriz Akhüyük-Çiller Sulama Birliğine devredilmiştir. Sulama alanı 5.556 ha.dır. Bu üniteyi takviye amaçlı DSİ tarafından 11 yer altı su kuyusu açılmıştır.

Çayhan Göleti: Ereğli İlçesine 44 km uzaklıkta Çayhan Kasabasının 4.5 km güneyindedir. Çayhan Göleti'nin işletmesi Çayhan Belediyesine devredilmiştir. Sulama alanı 721'ha'dır.

Foto: 1- Ereğli'de Meyve Bahçelerindeki Su Sistemleri

4.EREĞLİ İLÇESİNDE MEYVECİLİK

Ereğli meyve bahçeleri ve meyve üretimi ile gerek Konya ilinde gerekse ülkemizde önemli bir yere sahiptir. Ereğli’de meyveciliğe ayrılan alan toplam tarım arazisi içerisinde %5’lik bir orana sahiptir. Ancak Ereğli ekonomisinde meyveciliğin önemli bir payı vardır. Özellikle elma ve beyaz kiraz üretiminde hem Türkiye’de hem de dünyada tanınmaktadır. İlçe Tarım Müdürlüğü verilerine göre; 2007 yılında toplam 52 milyon dolarlık tarımsal ürün ihraç ederek ülkemizde 30 ili geride bırakmıştır. İhraç edilen bu ürünlerinin % 90’ı meyve ürünleridir.

Ereğli’de Meyvecilik yoğun olarak ilçenin güney, güneydoğu ve güneybatı kesimlerinde kalan Orta Toros eteklerinde bulunan köy ve kasabalarda yapılmaktadır. Başlıca ve önemli olarak yetiştirilen meyve çeşitleri elma, kiraz, kayısı, şeftali, armut, vişne gibi meyvelerdir. Bu meyvelerden elma en çok dikim alanına ve üretimine sahiptir. Ancak son yıllarda beyaz kiraza bir yönelme söz konusudur. Bununla birlikte son 1-2 yıldan beri sık dikim olarak tabir edilen aşılı bodur elmacılık daha da yaygınlaşmaya başlamıştır. Ereğli’de üretilen beyaz kirazların tamamına yakını yurt dışına ihraç edilmektedir. Özellikle Ereğli’ye özgü Beyaz Kiraz (*Starks gold*) Ereğli ile özdeşleşmiştir. Hatta Ereğli beyaz kirazın başkenti olarak tanınmaktadır (Foto: 2).

Foto: 2- Ereğli’de Beyaz Kirazın Önemi Her Yerde Vurgulanmaktadır

Ereğli’de meyvecilik konusunda değişik kurumlar çiftçilere destek vermektedir. Bunlardan en büyük destek Ereğli İlçe Tarım Müdürlüğü’dür. Ereğli’de meyveciliğin gelişmesi, daha ekonomik meyve türlerinin dikilmesi, ilaçlama, gübreleme başta olmak üzere çiftçilere önemli destekler vermektedir. Ayrıca Ereğli İlçe Tarım Müdürlüğü’ne bağlı olarak faaliyet gösteren *Ereğli Meyve Fidanlığı* 300 dekarlık arazisi ile bölgenin ihtiyacı olan ılıman iklim meyve üretimi konusunda deneme çalışmalarını yürütmektedir.

Meyve Fidanlığı, Ereğli çevresine uygun yeni meyve çeşitlerinin adaptasyon denemeleri yapmaktadır. Yarı bodur ve tam bodur elma çeşitleri ile örnek bahçeler kurmuştur. Ereğli Meyve Fidanlığı bünyesinde Konya Bahri Dağdaş Araştırma Enstitüsü ile birlikte 25 çeşit dane mısır ve bazı buğday çeşitlerinin üretim denemesi gibi tarımsal çalışmalarda yapılmaktadır. Fidanlık bulunan ziraat alet ve ekipmanlar ekim, hasat ve zirai mücadele konularında az bir kira bedeli ile çiftçilerin kullanımına sunulmaktadır (ereglitarim.gov.tr, 2009).

Ereğli ilçesinde üretilen meyveler elma, kaysı, beyaz kiraz, vişne, şeftali, erik, ceviz ve üzüm gibi meyveler yer almaktadır (Tablo: 3).

Tablo: 3- 2008 Yılı Meyve Üretim Alanları, Ağaç Sayıları ve Üretim Miktarı						
Ürün Adı	Toplu Meyvelik Alanı (Da.)	Üretim (Ton)	Ortalama Verim	Meyve Veren Ağaç Say.	Meyve Vermeyen Ağaç Say.	Toplam Ağaç Sayısı
Elma	36.540	19.594	94	1.322.255	66.280	1.387.935
Armut	1.650	1.870	34	55.660	0	55.660
Kaysı	2.200	2.100	30	70.000	1.500	71.500
Beyaz kiraz	10.200	9.000	28	319.375	10.100	329.475
Kiraz	3.400	2.102	25	84.090	1.000	85.090
Vişne	1.340	1.257	20	62.850	540	63.390
Şeftali	260	206	20	10.300	200	10.500
Erik	0	122	20	6.100	100	6.200
Zerdali	0	68	10	6.800	200	7.000
İğde	0	42	10	4.200	1.300	5.500
Ayva	0	27	30	900	0	900
Badem	0	8	16	500	100	600
Ceviz	80	159	60	2.650	825	3.475
Dut	0	2	20	100	5	105
Üzüm	3.000	6.000	2.000	3.000	0	3.000
Kaynak: http://www.tuik.gov.tr/bitkiselapp/bitkisel . Erişim Haziran 2009.						

Elma: Elma (*Malus domestica*), ılık ve serin iklim ile en az 500 mm yağış ister. -35 °C soğuğa dayanabilir. Toprağı tınlı, tınlı-kumlu, en az 1 m derinlikte olmalıdır. Dünyada en önemli elma üreticileri Çin, ABD, Türkiye, İtalya, Fransa ve İran gibi ülkelerdir. Ekonomik şartlar ve pazar isteklerinin değişmeye başlaması, modern teknolojiye meyveciliğin yapılmasını ön plana çıkarmıştır. Modern anlamda meyvecilikte ise daha çok bodur meyve yetiştiriciliğidir.

Bodur meyve yetiştiriciliğinin önemli avantajları bulunmaktadır. Bunların başında; birim alanda daha çok ağaç kullanılarak daha fazla ürün alınır. Bodur meyve ağaçları erken yaşta meyveye yatar. Budama, seyreltme, gübreleme gibi bahçe işleri daha kolay ve ekonomiktir. Meyve iriliği ve renk yönünden daha kalitelidir. Son yıllarda ülkemizde de uygulanmaya başlayan bodur meyve yetiştiriciliğinde çok farklı gelişme gösteren anaçlar (M9 ve MM106) bulunmaktadır. *M9*: Bodur anaçlar içinde dünyada en çok kullanılan anaçtır. Dikimin hemen ertesi yılı meyve vermeye başlarlar ve en iyi koşullarda bile boyu 2,50- 2,70 m geçmez. Ağaç başına 60-70 kg ürün alınabilir. Dönümden ortalama 6-8 ton ürün alınabilmektedir (ereğlitarim.gov.tr, 2009).

Ereğli ilçesinde 2008 yılı itibariyle toplam 1.322.255 elma ağacının 1.131.208'i bodur elma ağacından oluşmaktadır (Foto 2). Bu ağaçlardan yılda 19.594 ton elma elde edilmektedir. Daha yeni kurulan birçok bodur elma bahçesinden tam anlamıyla ürün alınması başlamamıştır. Bu elmaların büyük bir kısmı Ereğli dışına pazarlanırken, diğer bir kısmı da Ereğli Meyve Suyu Fabrikasında işlenmektedir. Aynı yıl Konya ilinde ise 2.740.277 elma ağacından 67.082 ton elma elde edilmiştir. Ülkemizde de 2008 yılı itibariyle toplam 38.905.565 meyve veren elma ağacından yılda 2.504.495 ton elma elde edilmiştir.

Ereğli İlçe Tarım Müdürü (Özkan Özgüven)'nün yaptığı açıklamaya göre: Ereğli 1980'li yıllar öncesinde elmacılık konusunda kurulu bahçeleri ve üretim miktarı bakımından ülkemizin önemli üretim merkezlerindendi. Ancak su yetersizliği ve pazarlama sorunu, ürünlerin para etmemesi gibi etkenler yüzünden çiftçiler, elma ağaçlarını sökerek tahıl tarımına yöneldi. 1980 öncesinde 150 bin tonu geçen elma üretimi, 1990'a gelindiğinde 50 bin tona kadar geriledi. Hatta bu üretim miktarı günümüzde daha da düşmüştür. Bugün sulama sistemlerin gelişmesi ve elmanın ekonomik bakımdan değerlendirilmesiyle Ereğli'de elmacılığın

tekrar gelişmeye başladığını ifade etti. Özellikle son yıllarda kurulan binlerce dekarlık bodur elma bahçesiyle (Foto: 2) birlikte üretim alanları 15 bin dekara ulaşmıştır (<http://www.bahcesel.com/Temmuz> 2009).

Foto: 2- Ereğli’de Bodur Elma Bahçelerine Örnek: Bulgurluk Köyü (Fotoğraf Bahçe görüntüsü 2009 Temmuz-Meyveler 2008 Eylül)

Kiraz: Kiraz (*Prunus avium*), gülgiller (*Rosaceae*) familyasından Güney Kafkasya, Hazar Denizi ve Kuzeydoğu Anadolu’da doğal olarak bulunan bir meyve ağacıdır. Klasik kirazlar ancak 5-6 yıl sonra önemli oranda meyve vermeye başlar. Yeni geliştirilen bodur ve yarı bodur anaçlar üzerine aşılanmış kirazlar 3’üncü yıldan itibaren meyve vermeye başlar ve meyve verimi her yıl katlanarak artarak 6-7 yıl içinde yüzde 90 verime ulaşabilir. Meyvesi taze olarak tüketildiği gibi marmelat, reçel ve konservesi yapılır.

Dünyada kültüre alınmış yaklaşık 1.500 kiraz çeşidi mevcut olup, bu sayı ıslah çalışmalarıyla her geçen gün daha da artmaktadır. Kiraz üretimi dünyada geniş bir alana yayılmış olmasına rağmen en çok kiraz üretimi yapılan ülkeler A.B.D, Türkiye, İtalya, Fransa gibi ülkeler ilk sırada yer almaktadır. Ülkemiz kiraz üretimi yönünden iklim faktörlerine göre değişmekle beraber ABD den sonra ikinci sırada yer almaktadır.

EREĞLİ (KONYA) İLÇESİNDE MEYVECİLİK

Ancak ihracatımız maalesef yeterli düzeyde değildir. Bununda en önemli nedeni ihracata uygun kalitede kiraz üretimi az olmasıdır. Ülkemizin hemen hemen her yöresinde kiraz üretimi yapılmasına rağmen Konya, Manisa, Bursa, İzmir, Amasya, Afyon, Isparta, Amasya gibi iller Türkiye kiraz üretiminde önemli bir yere sahiptir.

Ülkemizde 2008 yılı itibariyle toplam 12.542.380 meyve veren kiraz ağacından yılda 338.361 ton kiraz elde edilmiştir. Aynı yıl Konya ilinde ise 828.086 kiraz ağacından 18.703 ton kiraz elde edilmiştir. Ereğli ilçesinde ise 84.090 kiraz ağacından 2.100 ton kiraz elde edilmiştir. Ancak Ereğli’de üretilen beyaz kiraz (*Starks gold*) bu rakamlara dahil değildir. Çünkü Ereğli Türkiye’de önemli miktarda beyaz kiraz üreten bir yerleşim yeri olup 319.375 beyaz kiraz ağacından toplam 9.000 ton beyaz kiraz üretilmiştir (Foto 3). Ereğli’de Beyaz Kiraz özellikle ilçenin güneyinde yer alan Torosların eteğine kurulu olan köylerin başlıca geçim kaynağı olup, adeta can damarıdır.

Ereğli’nin yıllık Beyaz kiraz üretim miktarı iklim faktörleri (İlkbahar geç donları) göz önüne alındığında yaklaşık 9.000 ton civarındadır. Bununda 6.000-7000 tonu İtalya başta olmak üzere diğer Avrupa ülkelerine sapı ve çekirdeği ayıklandıktan sonra salamura olarak ihraç edilmekte ve yıllara göre değişmekle birlikte 3-4 milyon dolar ilçe ve ülke ekonomisine katkı sağlanmaktadır. İşlendikten sonra ihraç edilen beyaz kiraz kek, pasta ve meyve suyu sanayinde kullanılmaktadır. Ereğli’de ihracata yönelik beyaz kiraz alımı yapan ve Ereğli organize sanayi bölgesinde İtalyan şirketlere ait iki adet fabrika bulunmaktadır.

Ereğli’de yetiştirilen beyaz kiraz Türkiye de yetiştirilen en iyi kalite de olup lezzeti, sertliği ve aroması çok zengindir. Bununda en büyük nedeni ilçe rakımının yüksek olması, nispi nemin düşük ve kiraz üretiminde kullanılan suların kaynak suyu (İvriz kaynağı) olmasıdır. Ereğli’de her yıl belediye tarafından Temmuz ayının ilk haftası içerisinde *Beyaz Kiraz Festivali* düzenlenmektedir. Ayrıca Ereğli İlçe Tarım Müdürlüğü koordinatörlüğünde Ziraat Odası işbirliği ile Ereğli’de yetiştirilen Beyaz kiraza *Ereğli Beyaz Kirazı* adı altında patent alınmasının son aşamasına gelinmiş bulunmaktadır.

Foto: 3- Ereğli’de Beyaz Kiraz Bahçesi, Kiraz Çiçeği, Beyaz Kiraz ve Napolyon Kiraz

Kaysı: Kaysı (*Prunus armeniaca*), kışları nispeten soğuk yazları sıcak geçen ilkim bölgelerinde iyi yetişen bir bitkidir. Meyvelerin yüksek kalite ile olgunlaşabilmesi için yaz aylarında havanın kuru olması gerekir. Havası nemli ve sisli geçen yerlerde çeşitli hastalıklar nedeniyle meyve kalitesi düşer. Toprak istekleri bakımından ise kaysı fazla seçici olmayıp besin maddelerince zengin, ince dokulu, tınlı ve kireçli topraklarda iyi yetişir. Aslında kaysının aşısız olanına çok yerde zerdali denir (Koday, 2004:196). Dünya yaş kaysı üretiminin % 10-15 ile Türkiye birinci sıradadır. Türkiye’yi İspanya, İtalya, İran, Fransa, Yunanistan ve ABD izlemektedir. Ülkemizde de Malatya, Elazığ, Erzincan, Iğdır, Konya ve Mersin önemli kaysı üreten illerimizdir.

EREĞLİ (KONYA) İLÇESİNDE MEYVECİLİK

2008 yılı itibariyle ülkemizde toplam 13. 261.418 kaysı ağacından 716.415 ton kaysı elde edilmiştir. Konya ilinde ise toplam 212.768 kaysı ağacından 5.424 ton kaysı üretilirken, bunun 2.100 tonu Ereğli ilçesinde (70.000 kaysı ağacından) üretilmiştir (Foto: 4). Ereğli ilçesi Konya'da önemli kaysı yetiştiren ilçelerin başında gelmekte olup, neredeyse kaysının % 40'ı bu ilçede yetiştirilir. Ereğli bölgesine son yıllarda İlçe Tarım Müdürlüğü desteği ile *Roxsona* kaysı çeşidinin üretimi başlamıştır. Bu kaysının meyve ağırlığı ortalama 100 gram civarında olup yola ve pazara dayanıklıdır. Ereğli'de yaklaşık 500 dekara yakın alanda *Roxsona* kaysı çeşidinden bahçeler kurulmuştur. Bunu gören çiftçiler de kendi bahçelerini tesis etmeye başlamıştır.

Foto: 4- Ereğli'de Kaysı Bahçelerine Örnek: Karaburun Köyü

Vişne: Vişne (*Prunus cerasus*) kiraza benzeyen, tadı kirazdan daha ekşi olan bir meyvedir. Ana yurdu Anadolu ve Balkanlardır. Dört yaşından itibaren meyve vermeye başlar ve 40-50 yıl yaşayabilir. Vişne meyvesi, sofralıktan çok meyve suyu, şurubu, reçeli, marmelâdı, kompostosu, likörü ile diğer bazı içkileri, pasta ve tatlıları yapılarak tüketilir (<http://tr.wikipedia.org/wiki/visne>, 2009). Ereğli ilçesinde daha çok meyve suyu üretimine yönelik vişne yetiştirilmektedir. 2008 Yılı itibariyle Ereğli'de 1.257 ton vişne üretilmiştir.

Şeftali: Şeftali (*Prunus persica*)'nin anavatanı Çin'dir. Çin'de kültüre alınan şeftali Orta Asya üzerinden Anadolu'ya ve Avrupa'ya yayılmıştır. Şeftali değişik iklim şartlarına en fazla uyabilen meyvelerden birisidir. Şeftali yetiştiriciliğini ekonomik yönden en fazla sınırlandıran faktörlerin başında düşük kış sıcaklıkları ve ilkbahar geç donları gelir. Yazları serin geçen yerlerde ekonomik olarak yetişmez. En iyi yetiştiği topraklar alüvyal topraklardır (Koday, 2002:111-112) Türkiye'de en çok Bursa ve Akdeniz bölgelerinde tarımı yapılır. 2008 yılı itibariyle Ereğli ilçesinde 10.300 şeftali ağacından 206 ton şeftali üretilmiştir. Aynı yıl ülkemizde 13.127.116 şeftali ağacından 502.762 ton ürün elde edilirken, Konya ilinde ise 103.234 şeftali ağacından 2.240 ton şeftali üretilmiştir.

Üzüm: Üzüm (*Vitis*) yeryüzünde kültürü yapılan en eski meyve türlerinden birisidir. Anavatanı Anadolu ve Kafkasya'yı kapsayan bölgedir. İtalya, Fransa, İspanya, ABD ve Çin dünyada önemli üretici ülkelerdir. Türkiye, dünyada üzüm üretimi bakımından 6. sıradadır. Üzüm, yaş ve kurutulmuş olarak tüketilebilen bir meyvedir. Ayrıca şarap, sirke, pekmez ve pestil gibi ürünlerden elde edilir (Akpınar ve Yiğit, 2006:41). Ege ve Marmara başta olmak üzere ülkemizin hemen hemen her tarafında bağcılık yapılmaktadır.

Foto: 5- Ereğli'de Asma Bahçelerine Örnek: Beyaz ve Siyah Üzüm

EREĞLİ (KONYA) İLÇESİNDE MEYVECİLİK

Ereğli 3000 dekar alanda bağcılık yapılmakta ve yılda 6000 ton üzüm elde edilmektedir (Foto: 5). Ereğli'de bağ alanlarının büyük çoğunluğu Çayhan kasabası, Gökçeyazı, Yıldızlı, Gaybi, Büyükdede köylerinde yaygındır. Üzüm daha çok pekmez, sofralık ve kuru olarak değerlendirilmektedir. Başlıca üzüm çeşitleri: Dimrit, Çiftehan, Hevenk Üzüümü, Germi'dir. Özellikle yatay arazide yüksek sistem bağcılık için proje hazırlıklarını yapılmaktadır.

Çalışma sahasında yetiştirilen meyvelerden birisi de cevizdir. Ceviz bitkisi çok şiddetli don olaylı günlerin görülmediği bölgelerde yetişmektedir. Özellikle Kuzey Yarım Kürede 50 ve 60. enlemlere kadar çıkabilmektedir. Ülkemizde de önemli miktarda ceviz üretimi vardır. Çok nemli olmayan derin ve serin topraklarda daha iyi yetişir. Kerestesi mobilya sanayinde önemli yere sahip olup ceviz ağacı 250-300 yıl yaşayan uzun ömürlü bir meyve ağacıdır (Özbek, 1978: 95-96). Ereğli ilçesinde daha çok vadi yamaçlarında ve akarsu boylarında yaygın olan ceviz ağaçları, son yıllarda ticari manada bahçe kurulması ile üretim artmaya başlamıştır. 2008 yılında Ereğli'de toplam meyve veren 2.650 ceviz ağacından 159 ton ürün elde edilmiştir (Foto: 6).

Foto: 6- Ereğli'de Yetiştirilen Ceviz Ağaçlarına Örnek: Acıpınar Köyü

Bu meyvelerin dışında Ereğli ilçesinde 2008 yılı verilerine göre; armut (1870 ton), erik (122 ton), zerdali (68 ton), iğde (52 ton), ayva (27 ton), badem (8 ton) ve dut (2 ton) üretilmiştir.

Ereğli’de Yerleşim Yerlerine Göre Meyve Alanları Dağılımı

Meyvecilik Ereğli ilçesinde önemli bir yere sahip olmasına rağmen ilçenin hemen hemen her yerinde yetişmemektedir. Çünkü toprak özellikleri, sulama ve yetiştirme şartları ilçenin her yerinde aynı değildir. Meyvecilik daha çok Ereğli ilçesinin güney ve güneydoğu kesimlerindeki yayılış göstermektedir. İlçenin kuzeyinde ve kuzeybatısına doğru olan sahalarda ise meyvecilik yaygın değildir. Bu kesimlerde daha çok tahıl tarımı yapılmaktadır.

Ereğli ilçesinde toplam meyve veren ağaç sayısı; 2008 yılı itibariyle, 1.633.405 ağaçtır. Bu ağaçların 1.322.255’i elma, 319.375 beyaz kiraz, 84.090 Napolyon cinsi kırmızı kiraz, 67.850’si vişne, 64.000’i kaysı, 20.300 şeftali ve 79.910’u diğer meyvelerden oluşmaktadır (Tablo: 4).

Meyve çeşitleri içinde ilçede en yaygın olan meyve elmadır. Elma hemen hemen her yerleşim biriminde yetişebilmektedir. En fazla elma ağacına sahip yerleşim birimi özellikle son yıllarda toplu meyve alanları ile dikkati çeken 400.000 bodur elma ağacı ile Bulgurluk Köyü’dür. Bulgurluk Köyü’nden sonra Ereğli merkez, Çiller ve Kamışlıkuyu köyleri en fazla elma ağacına sahip yerlerdir. Beyaz kiraz da ilçede meyve yetiştirilen alanların hepsinde yaygındır. Beyaz kirazın en fazla olduğu yerler; Gökçeyazı (57.500 ağaç), Belceağaç (50.895 ağaç), Yıldızlı (48.600), Sarıca (47.500 ağaç) ve Yazlık (27.000) köyleridir.

Kaysı ağaçları Yellice (5.400 ağaç), Karaburun (4.800 ağaç) ve Bulgurluk (5.500 ağaç) köylerinde daha fazladır. Napolyon cinsi kırmızı kiraz yine beyaz kirazın fazla olduğu yerleşim birimlerinde yaygındır. Ereğli ilçesinde şeftali (20.300 ağaç) ve vişne (67.850 ağaç) başta olmak üzere diğer meyveler (79.910 ağaç) ilçe genelinde yetiştirilmektedir (Tablo: 4).

EREĞLİ (KONYA) İLÇESİNDE MEYVECİLİK

Tablo: 4- Ereğli 'de Meyve Ağaçlarının Yerleşim Yerlerine Göre Dağılımı

Yerleşim Yeri	Elma	Kaysı	Beyaz Kiraz	Kiraz	Vişne	Şeftali	Diğer Meyve	Toplam
Merkez	100.000	2.700	17.550		14.850	2.000	2.700	139.800
Aziziye	20.000	800	550					21.350
Çayhan	6.350		10.000	1.000	3.200	1.200	250	22.000
Bahçeli	750	1.350	100		100	100	55	2.455
Belçeağaç	54.050	800	50.895	3.321	4.200	1.500	800	115.566
Bulgurluk	400.000	5.500	5.500		2.700	3.000	3.700	420.400
Burhaniye	4.920	1.900	2.700	2.700		800		13.020
Büyükdere	2.700	405	6.750	4.050	4.860	200	405	19.370
Çakmak	10.540	60	540	100	250	200	30	11.720
Çiller	80.000						6.000	86.000
Çimencik	19.500	1.500	4.750	4.750	650	800		31.950
Gaybi	7.700	140	17.550	1.350	2.700	250	410	30.100
Gökçeyazı	51.050		57.500		9.000			117.550
Hacımemiş	6.500	500	500	500	1.000	100	1.400	10.400
Kamışlıkuyu	33.000							33.000
Karaburun	150	4.800	110	130		250		5.440
Kuskuncuk	580	50	60	20				710
Mellicek	3.200	270	500	500				4.740
Orhaniye	13.500	400	4.500	4.455	2.700	100	1.400	27.055
Sarıca	46.612		47.500		6.600	2.800		103.512
Servili	13.500							13.500
Yazlık	10.345	2.000	27.000	5.000	2.000	100	2.000	48.445
Yellice	10.800	5.400	5.670	2.430				24.300
Yıldızlı	20.000		48.600	15.400	6.420	1.000		91.420
Diğer Yerler	406.508	35.425	10.550	38.384	6.620	5.900	60.560	239.602
Toplam	1.322.255	64.000	319.375	84.090	67.850	20.300	79.910	1.633.405

Kaynak: Ereğli İlçe Tarım Müdürlüğü İstatistik Formları, 2008.

Yıllara Göre Meyve Ağaçlarının Gelişimi ve Üretim Miktarı

Ereğli ilçesinde eskiden beri meyvecilik yapılmaktadır. Ancak son 15 yıllık süre içinde bakıldığı zaman ürünlerin ekonomik değerine göre azalma ve artışların olduğu görülür. Bunlardan en fazla artışın olduğu meyve ihracatının önemli yer tutmasından dolayı beyaz kiraz üretiminde olmuştur. Çünkü beyaz kiraz özellikle İtalyan firmalarının Ereğli'de işleme tesisi kurmaları ile önemli değerlendirme alanı bulmuş

ve bu gün yaklaşık 319.375 ağaç sayısına ulaşmıştır. Bu ağaçlardan yılda yaklaşık 9-10 bin ton beyaz kiraz üretilmekte ve bunun büyük bir kısmı ihraç edilmektedir.

Beyaz kiraz dışında elma sayıları; 1995-2008 yılları arasında, 709.200'den 1.322.255'e ulaşmıştır. Bunun nedeni ilçede bodur elma yetiştiriciliğinin son yıllarda yaygınlaşmaya başlamasından kaynaklanır. Eskiden daha fazla üretime sahip olan elma ekonomik değerinin düşmesi ile ağaçlar kesilmiş ve yerlerine diğer tarım ürünleri ekilmeye başlamıştır. Ancak son yıllarda tekrar elmanın ekonomik değerinin artmaya başlaması elmacılığın yeniden ön plana çıkmasını sağlamıştır. Napolyon cinsi kiraz ise 55.000'den 84.090'a çıkmıştır. Şeftali 11.100'den 20.300'e ulaşmıştır. Armut yetiştiriciliği ise eskiden 84.700 iken bugün 55.600'e kadar düşmüştür. Bunun nedeni armut yetiştirme şartları ve pazarlama durumudur. Armut ağaçları yerine bugün daha çok bodur elma yetiştiriciliği almıştır. Vişne, kaysı, erik, ığde, ceviz ve dut gibi diğer meyve ağaçlarının sayısında ise 1995-2008 arasında çok değişmediği görülür (Tablo: 5).

Tablo: 5- 1995-2008 Arası Bazı Yıllara Ait Meyve Veren Ağaç Sayısı

Ürün	1995	1996	1999	2004	2005	2007	2008
Elma	709.200	710.500	711.700	1.190.476	1.199.590	1.320.625	1.322.255
Armut	84.700	88.200	85.500	85.650	85.650	57.460	55.660
Kaysı	55.800	56.000	58.500	64.500	64.500	64.000	64.000
Kiraz	38.000	39.400	43.250	60.650	60.650	79.690	84.090
Vişne	51.100	52.689	57.600	60.600	60.600	62.600	67.850
Şeftali	11.100	11.500	19.400	19.580	19.580	19.580	20.300
Erik	10.100	10.500	7.500	5.000	5.000	6.000	6.100
Zerdali	6.100	6.600	4.000	5.000	5.000	6.500	6.800
ığde	3800	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.200
Ayva	2.900	2.950	3.100	1.500	1.500	1.000	900
Badem	750	800	530	600	600	550	500
Ceviz	1.600	1.650	1.950	2.200	2.100	2.500	2.650
Dut	2.300	2.500	2.820	1.500	150	100	100
Üzüm	3.500	3.500	3.500	3.060	3.060	3.000	3.000

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr/bitkiselapp/bitkisel>. Erişim Haziran 2009.

1995-2008 yılları arası meyve ağaçlarının değişimine bağlı olarak üretim miktarlarında da değişiklikler görülmektedir. Üretim miktarlarında genellikle bir artışın olduğu görülür. Bunun nedeni ise

EREĞLİ (KONYA) İLÇESİNDE MEYVECİLİK

çiftçilerin daha iyi şartlarda meyve yetiştirmesi ve ağaç bakımlarına verdikleri önemden kaynaklanmaktadır.

Üretim miktarlarına bakıldığında elma üretimindeki ağaç sayısına göre düşmenin gerçekleşmesi eski tip elma ağaçlarının sökülüp yerine yeni bodur elma ağaçları dikilmesinden kaynaklanmaktadır. Bu bodur elmalar daha yeni dikilmeye başladığı için tam istenilen verim düzeyine ulaşmamıştır. Daha sonraki yıllarda bu üretim daha da artacağı sanılmaktadır (Tablo: 6).

Ürün	1995	1996	1999	2004	2005	2007	2008
Elma	322.550	34.000	40.500	17.818	33.407	21.265	19.594
Armut	2.541	3.087	4.724	334	2.141	1.724	1.870
Kayısı	2.050	1.750	1.292	1.290	1.290	1.848	2.100
Kiraz	1596	1.400	3.676	61	2.929	1.932	2.102
Vişne	1.022	2.000	2.304	121	1.818	1.252	1.257
Şeftali	333	368	629	395	687	492	616
Erik	353	367	300	80	160	120	122
Zerdali	60	62	80	25	50	65	68
İğde	60	60	40	40	40	36	42
Ayva	87	59	93	22	45	30	27
Badem	5	5	10	3	9	8	8
Ceviz	88	132	195	77	126	150	159
Dut	138	100	13	80	4	2	2
Üzüm	2.082	2.100	875	1.272	1.272	5.340	6.000

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr/bitkiselapp/bitkisel>. Erişim Haziran 2009.

Ereğli ilçesi sınırları içinde son yıllarda büyük şirketlerin meyve bahçesi kurmaya başladıkları dikkati çekmektedir. Bugün ilçe sınırları içinde 4 tane özel büyük parçalar halinde meyve bahçesi kurulmuştur. Bunlardan en dikkati çeken Avrupa'nın en büyük tek parça halindeki meyve bahçesi unvanına sahip Baler Ziraat İşletmesi adıyla kurulan meyve bahçesidir.

Baler Ziraat Meyve Bahçesi: Avrupa'nın en büyük meyve bahçesi olarak kabul edilen Ereğli'deki 7 bin dönümlük işletmede, 1 milyon 200 bin meyve ağacı vardır. Bahçe Özler Tarıma ait Baler Ziraat İşletmesi adıyla 1999 yılında Ereğli ve Ulukışla (Niğde) arasında Yeniköy sınırları içinde kurulmuştur. Bahçenin çoğunluğu elma olmak üzere, armut ve kiraz gibi çeşitli meyve ağaçlarından oluşur (Foto: 7). Bahçede üretilen ürünler yurt için ve yurt dışına gönderilmektedir.

Foto: 7- Ereğli-Niğde Arasına Kurulmuş Olan Baler Ziraat İşletmesine Ait Meyve Bahçesi (Bodur Elma ve Aradaki Kirazlar)

14 adet dalgıç pompayla yeraltından su çıkarılan bahçe içinde damla sulama havuzları, personel koğuşları, idari binalar, yemekhane, bekçi evleri, misafirhane, malzeme depoları bulunmaktadır. Rüzgâr kıran olarak bahçenin etrafına ve ara yollara 52 bin kavak ağacı dikilmiştir. Bahçede ziraat mühendisleri ve teknisyenler başta olmak üzere teknik elemanlar da çalışmaktadır. Personel sayısı ürün hasadının yoğun olduğu dönemlerde 750'ye kadar çıkmaktadır. Bahçede damlama ve yağmurlama sistemlerinin yanında dondan koruma amacı ile rüzgar pervaneleri de mevcuttur. Bahçede kurulan küçük meteoroloji istasyonundan günlük ve anlık hava durumunu görevliler tarafından sürekli takip edilmektedir (Foto: 8). Deneme amaçlı olarak değişik kiraz, armut, şeftali, kayısı, erik, vişne ve üzüm çeşitleri üretimi için çalışmalar sürdürülmektedir.

İşletmede, bugün en fazla Granny Smith, Gala, Fuji, Breaburn ve Golden türü elma çeşitleri yetiştirilir (Tablo: 7). Ayrıca, bahçeye meyve paketlenme tesisi, 11 bin tonluk soğuk hava deposu, idari binalar ve lojmanlar yapılmaktadır. Bu tesislerin büyük bir kısmı tamamlanmıştır.

EREĞLİ (KONYA) İLÇESİNDE MEYVECİLİK

Tablo: 7- Baler Ziraat İşletmesi Bahçesindeki Bazı Elma ve Kiraz Çeşitleri

Elma Çeşitleri			Kiraz Çeşitleri		
Türü	Dönüm	Ağaç Sayısı	Türü	Dönüm	Ağaç Sayısı
Granny Smith	692	134.569	Sweetheart	234	9.811
Gala	650	155.906	Duroni 3	189	7.873
Fuji	613	128.845	Sammit	162	6.748
Breaburn	429	87.576	Kordia	162	6.991
Golden	420	82.915	Regina	159	6.566
Topred	118	31.780	Lapins	152	6.301
Origeon Spur	117	31.614	Sylvia	147	6.156
Red Chef	72	15.583	Zirat 900	108	4.500
Early Redone	20	15.042	Skeena	62	2.748

Foto: 8- Baler Ziraat İşletmesine Ait Meyve Bahçesinde Su Depolama Havuzu, Küçük Meteoroloji İstasyonu, Makineli İlaçlama ve Elma Hasadı

ERSU Ereğli Meyve ve Gıda Sanayii A.Ş.:

1969 yılında kurulan şirket 1984 yılından itibaren, Akman Holding bünyesinde ERSU Meyve ve Gıda Sanayi A.Ş. adıyla meyve suyu, meyve suyu konsantresi, meyve püreleri, domates salçası ve plastik varil üretimi alanlarında faaliyet göstermektedir. ERSU sürekli yaptığı yatırımlarla ürünlerini uluslararası kalite standartlarına ulaştırmıştır ve 1999 yılında ISO 9000 belgesini almıştır.

Ereğli ERSU tesisleri, Türkiye'de yetiştirilen bütün meyvelerin, meyve suyu ve meyve konsantresi çeşitlerini üretebilen tek tesis olup, yılda 200 bin ton meyve işlemektedir. İmal edilen ürünün %80'lik kısmı ihraç edilmektedir. Türkiye'de yetişen tüm meyveleri işleyebilen bu alanda tek tesis olan Ersu A.Ş. meyve suyu, meyve suyu nektarı, vişne, şeftali, kayısı, portakal, elma, karışık meyve suyunun yanı sıra frambuaz-böğürtlen, %100 üzüm suyu, %100 nar suyu üretimi devam etmektedir. ERSU Meyve ve Gıda Sanayi AŞ, 40. yılını kutladığı 2009 yılında I. Uluslararası Avrupa Birliği Kalite Zirvesi çerçevesinde *AB 2009 Kalite Ödülü*'ne değer görüldü (<http://www.ersu.com.tr/Temmuz> 2009).

5.SONUÇ

Ereğli ilçesi ülkemizde meyvecilik alanında dikkat çeken ilçelerimizden birisidir. Çünkü Ereğli meyve bahçeleri ve meyve üretimi ile gerek Konya ilinde, gerekse ülkemizde önemli bir yere sahiptir. Ereğli'de toplam tarım arazisi içerisinde en fazla paya sahip olan tarla ürünleri alanı iken en az paya sahip olan meyvelik alanlarıdır. Ancak Ereğli ekonomisinde meyveciliğin önemli bir payı vardır. Özellikle elma ve beyaz kiraz üretiminde hem Türkiye'de hem de dünyada tanınmaktadır. İlçe Tarım Müdürlüğü verilerine göre; Ereğli, 2007'de 52 milyon dolarlık tarımsal ürün ihraç ederek ülkemizde 30 ili geride bırakmıştır. 2008 yılının ilk yarısında da Ereğli'den 20 bin dolarlık tarım ürünü ihracatı gerçekleştirilmiştir. Bu başarının arkasında en büyük pay beyaz kiraz yer almaktadır.

Ereğli'de son yıllarda organik anlamda meyve yetiştiriciliği de başlamıştır. Bu konuda tarım ilçe müdürlüğü öncülüğünde bazı projeler gerçekleştirilmektedir. Özellikle bodur elma, kiraz, bağcılık ve aşılı ceviz projeleri gerçekleştirilmeye başlamıştır. Bu projelerin gerçekleştirilmesi ile Ereğli'de meyvecilikte kalite ve kantite açısından önemli gelişmeler

EREĞLİ (KONYA) İLÇESİNDE MEYVECİLİK

olacaktır. Bu da üreticilere ekonomik anlamda önemli katkılar sağlamış olur. Bu konu ile ilgili Gökçeyazı köyünde, Belkaya ve Zengen beldelerinde çalışmalar yapılmaktadır.

Türkiye dünyadaki kirazda ki üstünlük avantajını (ekolojik avantaj) yeteri kadar kullanamamakta ve el yordamıyla ihracat yapmaya çalışmaktadır. Aslında yapılması gereken plantasyon tipi kiraz bahçeleri kurup tamamen ihracata yönelik kiraz üretimi yapmaktır. Özellikle Ereğli başta olmak üzere diğer ihracata yönelik kiraz yetiştirilen yerlerde daha bilimsel çalışmalar yapılarak bu alanda daha iyi gelişmeler sağlanabilir.

Ereğli ilçesinin ekonomisi ve çiftçisinin refah düzeyinin daha da yükseltilmesi için yapılması gereken en önemli çalışmalardan birisi kiraz üretim alanlarının ve birim alandan alınan ürün miktarının arttırılmasıdır. Bunun içinde tekniğine uygun, anaç ve çeşit seçimi iyi yapılmış ve pazar değeri olan fidan çeşitleriyle bahçe kurulması gerekir. Mevcut bahçelerde ise meyvelerin hızla kültürlenme çalışmalarını yapılması gerekmektedir.

Ereğli’de meyvecilik konusunda çiftçi eğitimlerine önem verilmelidir. Bunun için çiftçilerin meyve fidanı, toprak tahlili, sulama, ilaçlama, gübreleme, pazarlama gibi teknik konularda eğitimi meyveciliğin daha da gelişmesini sağlayacaktır. Böylece birçok ailenin hala geçim tipi meyvecilikten kurtulup ticari anlamda meyve yetiştiriciliğine yönelmesi sağlanmalıdır. Bu konuda Ereğli İlçe Tarım Müdürlüğüne 6 yıldır çiftçilere yönelik budama, fidancılık, gübreleme, aşıcılık, arıcılık, hayvancılık kursları düzenlenmektedir. Ancak kursa katılan çiftçi sayısı her geçen yıl artsa da yetersizdir.

SWOT/GZFT analiz yöntemi ile Ereğli İlçesi’nde meyvecilik potansiyelinin güçlü yönleri, fırsatlar, zayıf yönleri ve tehditleri şu şekilde belirtilebilir.

Güçlü Yönleri

Beyaz kiraz ve elma başta olmak üzere birçok meyvenin Ereğli’de yetiştirilme şartlarına sahip olması,

Üretilen ürünlerin yerinde değerlendirebilme imkânı,

ERSU ve diğer meyve çeşitlerine yönelik işleme tesislerinin Ereğli’de kurulu olması,

Kentleşme, pazarlama ve iç tüketimin giderek artması,

İhracata yönelik ürünler konusunda çiftçilerin daha seçici ve bilinçli olması,

Meyveciliğin Ereğli İlçesi'nde önemli istihdam alanı oluşturması,

Üretimde verimliliğin giderek yükselmesi,

Taze meyvelerin Mersin Limanı'na kısa sürede ulaşacak yol üzerinde bulunması,

Organik tarım yapılabilir arazinin geniş yer kaplaması,

Son yıllarda tesis edilen meyve bahçelerinin yarı bodur ve tam bodur çeşitlerle kurulması nedeniyle kısa zamanda verim vermeleri

Zayıf Yönleri

Profesyonel meyve yetiştiriciliğinin çiftçiler arasında kabul görmemiş olması,

Mevcut vergi, ilaç ve gübre fiyatları vb. maliyetlerin yüksek seviyelerde olması,

Meyve yetiştiriciliğinin gelişmesi için pahalı ve uzun vadeli bir yatırım gerektirmesi,

Meyvecilik borsasının olmaması ve çiftçi eğitiminin yetersizliği,

İhracatın bürokratik zorluklarının hafifletilememiş olması,

İlçede Ar-Ge çalışmalarının yetersizliği, sektöre yönelik teknoloji geliştirememesi,

Çiftçilerin geleneksel üründen vazgeçememesi ve pazarlama bilgisi yetersizliği,

Fırsatları

Birim alandan elde edilen verimin yüksekliği nedeniyle kişi başına düşen gelir düzeyinin yükselmesi,

Ülke ve Konya'nın meyvecilik üretiminin bir bölümünün Ereğli'den karşılaması,

AB Projeleri başta olmak üzere çeşitli kurumların destek, hibe ve kredilerinin yaygınlaşmaya başlaması,

EREĞLİ (KONYA) İLÇESİNDE MEYVECİLİK

Ereğli'nin ulaşım ve lojistik açısından büyük avantajlara sahip olması, pazarlama imkânlarının varlığı,

Ereğli üretilen meyveleri değerlendirebilecek meyve sanayinin Ereğli Sanayinde mevcudiyeti,

İlçe tarım müdürlüğü başta olmak üzere çeşitli kamu ve özel sektörün meyveciliğin gelişmesine yönelik sağlamış oldukları destekler,

Tehditler

Genel ekonomik sorunların meyvecilik sektörüne yansımaları,

Küresel ısınma ve kuraklığın maliyetleri artırıcı ve sürdürülebilirliği tehdit edici etkileri ile bölgesel su kaynaklarının özellikle yeraltı suyunun risk oluşturması,

Toprak kirliliği başta olmak üzere Ereğli ve çevresinde çevre kirliliğinin yaygınlaşmaya başlaması,

Enerji, ilaç, gübre fiyatının giderek yükselmesi ile yurtiçi tüketimi engellediği düşünülen yüksek vergi oranları,

Ereğli'nin meyvecilik konusundaki tanıtım eksikliği,

KAYNAKÇA

Akkuş, Akif ve diğerleri 2001, *Ereğli-Akgöl Tabiatı Koruma Alanının Düzenlenmesi* Konya Orman Bölge Müdürlüğü Proje, Konya.

Akpınar, Erdal ve Yiğit, Demet 2006, Ekolojik Faktörlerin Karaerik Üzüm Çeşidi Yetiştiriciliğine Etkileri, *Doğu Coğrafya Dergisi Sayı 16, s.39-61*, Konya.

Demirtaşlı, Erdoğan 1986, *Bolkar Dağları ile Ereğli-Ulukışla Havzasının Genel Jeolojisi*, M.T.A. Rapor No: 746, s. 80, Ankara.

DSİ, 1972, *Ereğli-Bor Ovası Hidrojeolojik Etüt Raporu*, Ankara.

Ereğli İlçe Tarım Müdürlüğü, *Çeşitli Yıllara Ait Brifing Raporu*, Ereğli.

Ereğli İlçe Tarım Müdürlüğü, www.ereglitarim.gov.tr/ Temmuz 2009.

Ereğli Kaymakamlığı 2008 *Brifing Raporu*, Ereğli.

- Ereğli Ticaret ve Sanayi Odası (<http://www.ketso.org.tr/Temmuz> 2009).
- Gürbudak, Tevfik 1993, *Zaman Sürecinde Ereğli (Konya)*, Etader Yay.
<http://online.ozler-tarim.com.tr/Baler> Ziraat İşletmesi/Temmuz 2009.
<http://tr.wikipedia.org/wiki/eregli>/erişim Temmuz 2009.
<http://tr.wikipedia.org/wiki/visne>/erişim Temmuz 2009.
<http://www.bahcesel.com>/erişim Temmuz 2009
- İnan, Nuri 1988, *Konya Ovası'nın İklimi*, Sel. Ün. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Konya.
- Koday, Saliha 2002, Bursa İlinde Meyvecilik, 29. *Coğrafya Meslek Haftası (17-19 Mayıs 2001, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi) Bildiriler, Türk Coğrafya Kurumu*, İstanbul.
- Koday, Zeki 2004, Kağızman İlçesinde Meyvecilik, *Doğu Coğrafya Dergisi Sayı 12, s.191-208, Konya*.
- Konya İli Arazi Varlığı 1992*, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayınları, İl Rapor No: 42, Ankara.
- Özbek, Sabahattin 1978, *Özel Meyvecilik (Kışın yaprağını döken meyve türleri)*, Çukurova Üni., Ziraat Fak. Yayınları No: 128, Adana.
- Selçuk Biricik, Ali 1978, Konya Ereğlisi Akhüyük Travertenleri ve Kükürtlü Suları, *Jeomorfoloji Dergisi, Sayı:7, s.55-62, Ankara*.
- Türkiye İstatistik Kurumu *Ereğli 1995-2008 Bitkisel Üretim ve Hayvansal üretim İstatistikleri.* (<http://www.tuik.gov.tr/bitkisel> pp/).